

ብስም አግካዢያን ንመንነት ህዝብን ሃገርን ኤርትራ

ክትዘርግን ክትበታትንን ምድላይ ንጠቕሚ መንደ።

ካልኣይን ናይ መወዳእታን ክፋል

ኣብ ዝሓለፈ ቀዳማይ ክፋል ጽሑፋና ብዛዕባ ኣብዚ ዝሓለፈ ቀርባ እዋናት፡ ናይ አግካዢያን ወለዶ ሴም ዘርእታት (ዓሌታት) ኣለና ዝብሉ ኤርትራውያን ዘበገስዎ፡ ድሒሩ ገለ ተጋሩውን ዝተሓውስዎ ዝበሃል፡ ሓንሳብ ብስም ብሄረ አግካዢያን፣ ሓንሳብ ብስም ትግራይ ትግርኛ፣ ሓንሳብ ብስም ብሄራዊ ግንባር አግካዢያን፣ ሓንሳብ ብስም አግካዢያን ደሞክራሲያዊት ሪፓብሊክ ...ወዘተ ብዝብል በብግዜኡ ዝተፈላለዩ አስማት እናተጠቕሙ፡ ንኦሪታዊ እምነት ይሁድን ክርስትናን መበገሲ ገይሮም " ንሃገራውን ዓሌታውን ባህርያት፡ ህዝቢ አግካዢያን ንምዕቃብ፡ መበቆል ህዝቢ አግካዢያን ዘለዎም ህዝብታት ዝዕብልልዎ ሃገር ክንሰርሕ ኢና" እናበሉ፡ ነዚ በብግዜኡ እናተቐያየረ ዝመጽእ መጻውዒ አስማቶምዚ እናተጠቕሙ፡ ዝምርሕሉ ዕላማታት እንታይ ምዃኑ፡ ብዝተፈላለዩ መራኸቢ ብዙሓን የቕርቡ ከም ዘለው ብምሕባር፡ ኣብ'ቲ ቀንዲ ሕመረት ትሕዝቶ ናይ መልእኽቶም መሰረት ገይርና ብፍላይውን ኣብ'ቲ ናይ መጀመርያ ዘቕርብዎ ዝነበሩ፡ ብጻዕቂ ድማ ክዘርግሎዎ ዝጸንሑ፡ ካብኡ ዝተወሰነ ነጥብታት ኣልዒልና ሓሳብና ኣቕረብና ነይርና።

እነሆ ከኣ ሕጂ ካልኣይ ክፋሉ ይስዕብ። ኣብዚ ናይ ሕጂ ጽሑፍናውን እንተ'ኹነ ከም'ቲ ልዕል ኢልና ዝአመትናዮ፡ ዕላማኡ ነቲ ኩሉ ብአግካዢያውያን ኣብ ነፍስ ወከፍ ግዜ አስማቶም እናቐያየሩ ዝሕዝዎ እምነታት ይኹን ቀንዲ ሃንደስቲ ወይ መስረቲ ናይዚ ሓድሽ ሓሳብ'ዝን ደገፍቶምን ይዕበ ይንኣስ በብግዜኡ ዘቕረበዎ ሓሳባት፡ እርይ ቁጽር ኣቢልና ንምምላስ ዝዓለመ ዘይኮነስ፡ ቀምቲ ኣቐዲሙ ዝተገልጸ ብቐንዱ በዚ ምንቅስቓስዚ ክብጸሕ ዝደለ ዘሎ ሸቶ እንታይ ምዃኑ ጠቕሞካ ትኸክለኛ ግንዛብ ክተሓዘሉ ምግባርዮ። ማእከል ናይ እምነትና እዚ ውጥንዚ ነቲ ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ኣንጻር ዝተፈላለዩ ባዕዳውያን ገዛእቲ ስርዓታት፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ክ/ዘመን ዘካየድዎ ሓርበኛዊ ቃልሲ ንዝተሃንጸ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ዝዘርግን ዝበታትንን ሸርሒታቶምን ሓደጋኡን ንንፋስ ምሃብን ምቅላዕን ዝዓለመዮ።

እዚ ተርእዮዚ ማእከሉ ዘርኢ፡ ዓሌትን ሃይማኖትን መሰረት ገይሩ ዝተበገሰ ኮይኑ፡ ኣብ ዝተፈላለዩ ግዜያት ነቲ ዘርኣዊ (ዓሌታዊ) ምትእስሳራቱ ዝተፈላለዩ አስማት እናሃቡ፡ ሓንሳብ ከጽብቦ ካልእ ግዜ ከኣ ከስፈሐ ክብል፡ ተገራጫዊ ባህርያት ተላቢሱ ዝጎንዝ ዘሎ ምዃኑ ትግንዘብ። እዚ ምንቅስቓስዚ ብስም ትግራይ ትግርኛ ተስምዮ ክኸይድን ክወዳደብን ክርኢ እንከሎ፡ ንትግርኛ ተዛረብቲ ኤርትራውያንን ተጋሩ ኢትዮጵያውያንን ደቂ-አግካዢያን ኢሎም ተጠሚሮም ክኸድሉ ይርኢ። ብስም ሃገራዊ ግንባር አግካዢያን ኢሉ ተስምዮ ክኸይድ ክርኢ እንከሎ ከኣ፡ ናይ ኩሎም ዓሌታት አግካዢያን ዝብሎም ትግራይ ትግርኛ፣ ትግር፣ ብሌን ካልኣትን ብዓሌትን ባህልን አግካዢያን ዝኾኑ ህዝብታት ብሓደ ተጠሚሮም ክኸድሉ ይርኢ። አግካዛውያን ዋላ በዚ ንሶም፡ መበገሲ መትከላዊ እምነታትና ኢሎም ዘቕርብዎ ዘለዎ ሓሳባትውን እንተ'ኹነ፡ ሓንቲ ናይ ሓባር ሃገርና ኢሎም ዝሪእዎ ሃገር ክምስርቱ ኣይክእሉንዮም።

ምክንያቱ ኣብ ኤርትራ ዘለው ወለዶ ሴም ዘለዎም ዘርእታት (ዓሌታት) ከም'ቲ አግካዢያውያን ሓደ ሃይማኖት ይሁዳን ክርስትያንን ኦሪታዊ ኣምልኽ ዝሓዙ ክኹኑሎም ዝሓልምዎ ከምኡ ኣይኮነን። ትግርኛ ይኹን ከምኡውን ትግረን ብሌንን ኩሎም እዚኣም ኣብ ሃይማኖት ክርስትናን ምስልምናን ዝኣምኑ ህዝብታት ዮም። ዋላ እቲ ክርስትያናዊ ሽነኽ እንተ'ኹነውን ኦሪታዊ ሃይማኖት ይሁዳን ክርስትያንን እምነት ዘለዎ ኣይኮነን። ምናልባት ከምዚ እምነት ዘለዎም እንተሃልዮም ከኣ፡ ብዙሕ ጽልዎ ዘይብሎም ኣዝዮም ውሱናትዮም ክኹኑ ዝኸእሉ። ብዘርእን ዓሌትን እንተመጸእናውን ሃገረ ኤርትራ አግካዛውያን ደቂ-ሴም ዘርእታት ዝነብሩላ ሃገር ጥራሕ ኣይኮነትን። ደቂ ካም ዘርኢ ቅድሚ ፍልሰት ዘርኢ ደቂ-ሴም ኣብኡ ዝጸንሑ ምዃናም ብዙሓት ተመራመርቲ ታሪኽ ዝኾኑ ምሁራን ይገልጹ። እዚ ጥራሕ ዘይኮነ እዘን ሕጂ ንኤርትራ ኣቐሙን ዘለዎ ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን ህዝብታት ኤርትራ ድሕረ ባይታዊ መበቆለን ብቐደም ተኸተል ኣመጽጽጽ ፍልሰትን ንድሕሪት ተመሊስና ክንርኢ እንተደኣ ኮይና፡ ካብ ኒላዊ (ካም) ሓማዊ፡ ሴማዊ፡ ነገዳት ዝመንጨው ምክኛምዮ ዝግለጽ። ሕጂ ግንዚ ጉዳይዚ ንቐጸል ንተመራመርቲ ታሪኽ ገዲፍና፡ ናብ'ቲ ቀንዲ ኣትኩሮ ሂብና ዝተበገስናሉ ዛዕባ ክንምለስ።

እዞም ሕጂ ብስም ወለዶ አግካዝያን ኢሎም ዝንቀሳቅሱ ዘለው ኣሕዋትና፡ ነዛ ናይ ብዙሓት ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን ብዙሕነት ባህልን ሃይማኖትን እተተኣናግድ ሕብረ ብሄራዊት ሃገር፡ ህዝብታታ ከምቲ ኣቐዲሙ ዝተጠቐሰ ኣብ ውሽጢ ሓደ ክ/ዘመን ስሙር ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ዝሃጹ ሕብረተ-ሰብ፡ ሎሚ ብስም ሃገራዊ ግንባር ኣግኪዝያን ዘርእን ዓሌትን ቆጸርካ፡ ንደቂ-ሴም ካብ ደቂ-ካምን ካልኣት ዘርእታት ኤርትራውያንን ፈሊኻ፡ ንጸቢብ ሕሳባትካ ክትጥቀመሉ ከንቱ ፈተነ ምክያድ ጥራሕዩ ዝኸውን። እዚ ኣብ ታሪኻዊ ኣመጸጽ ናይ ብሄራትን ብሄረ-ሰባትን ኤርትራ ኣመልኪትና ዝገለጽናዮ ኣብ ኢትዮጵያ ብሓፈሻ ኣብ ትግራይ ድማ ብፍላይ ተመሳሳሊ ምዃኑዩ ናይ ታሪኽ ምሁራን ዝገልጽዎ። ስለዚ እዚ ብስም ኣግኣዛውያን ዝኸይድ ዘሎ ሸርሕታት ሓደጋኡ ንኹሉ ህዝብታት ናይዚ ዞባዚ ዝበታትን ብምዃኑ ብኹሉ ክምከት ዘለዎዩ።

ንምዃኑ እዚ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ዝበታትን ናይ ሃገራዊ ሰራዝነት ብሮጀክት (ውጥን)ዚ ከመይ ኢሉዩ ኣብዚ ህዋትዚ ተተባቢዑ፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ክ/ዘመን ንዝተሃንጸ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ባታቲኑ፡ ሓንቲ ኣብ ዘርእን ዓሌትን ዝተሰረተት፡ ንሶም ዝዕብልልዎ ሃገር ክንሰርሕ ኢና ዝብል ዘሎ? ኣብዚ ዓለም ከም ሓንቲ ቁሸት ኣብ እትዋሰኡን ብዙሓት ሕብረ-ብሄር፡ ሃይማኖትን ባህልን ዘለዎም ሕብረተ-ሰባት፡ ሃገራት፡ ዞባዊ ምትእስሳራትን ብሓደ ሓቀሓፋ ኣብ እትጎዘሉ ዘላ መበል 21 ክ/ዘመን፡ እዚ ንድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማት ዝጽሕትርን ንጉዕዞ ታሪኽ ንድሕሪት ዝመልሰን ኣተሓሳስባታትንዚ ከመይ ኢሉዩ ክሰብ ክንዲዚ ኣብ መድረኽ ክወጽእ ክኢሉ ዝብሉ ሕቶታት ክተልዕል ዝገብር ሲናርዮዩ።

ብርግጽ እዚ ናይ መቐቐልካ ግዝእ ብሮጀክትዚ ዋናታቱ ንሶም ድዮም ወይስ ኣብዚ ዞባዚ ናታቶም ፍሉይ ረብሓ ዘለዎም ካልኣት ሸነኻት ኣለውዎ ኣንፈቱ ኣብ ቀጸሊ ዝረኣ ኮይኑ፡ እዚ ሓደገኛ ምንቅስቐስዚ፡ ካብ ብውሽጢ ውሽጢ ምውድዳብ ሰጊሩ ዝባኑ ቀሊዑ ክኸይድ ካብ ዘተባብዖ ውድዕነታትን ግን፡ ገለ ነጥብታት ኣልዒልና ጽሑፍና ክንግጹ።

ቀዳማይ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ስርዓት ህግደፍ፡ ድሕሪ ምርግጋጽ ሃገራዊ ነጻነት ኤርትራ ናብ ምሉእ ገዛእ ደርቢ ተሰጋጊሩ፡ ስትራቴጂካዊ ጸላኢ ህዝብታት ኤርትራ ካብ ዝኸነሉ ግዜ ኣትሒዙ፡ ኣብ መስርሕ ብረታዊ ተጋድሎ ዝነበሮ ሓርበኛዊ ተራኡ ተጸንቂቑ፡ ዓጋቲ ምዕባላ ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ኮይኑ ዕድመ ስልጣኑ ከናውሕን ጸቢብ ጉጅላዊ ሕሳባቱ ከረጋገጽን ከቐጽልን ክብል፡ ብዝተኸተሎ ኣዕናዊ ፖሊሲታት፡ ንኤርትራዊ ሃገራዊ ስምዒትን መንነት ክሃስን ከቐትልን ጸኒሑ ኣሎ። ስለዚ ከኣ ነቲ ተራካቢ ሕድሪ ዝኾነ መንእሰይ ወለዶ ክበታትንን፡ ህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ብርሰት ከሳጣሕ ክሰርሕ ከም ዝጸንሐን ዘሎን ዝፍለጥዩ። ካብዚ ሓሊፉ ክሰብ ልኡላዊ መሬት ሃገረ ኤርትራ ንናይ ወጻኢ ሓይልታት ኣሕሊፍ ክህብ ዝጸንሐን ዘሎን ከሓዲ ስርዓትዩ። እዚ ወድዕነትዚ ኣግዝኣውያን ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ እቲ ተስፋ ቆሪጹ ብቐጸሊ ካብ ሃገር ዝሰደድ ዘሎ መንእሰይ ወለዶ፡ ንዘለዎ ዘይቅሱን ናይ ቅልውላው ሃለዋት መዝሚዞም ናብ ብሮጀክቶም (ውጥኖም) ከውዕልዎ ክጥቀምሉ ፋሕተርተር ክብሉ ዝሓገዙም ይመስለና።

ካልኣይ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኤርትራውን ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ ፖለቲካዊ ሓይልታት፡ ውሽጣዊ ሓድነቶም ኣደልዲሎም ኣብ ክለ ናይ ሓባራዊ ግንባር፡ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ተጠርኒፎም ብሓደ ኣንፈትን ኣመራርሓን ክጎዓዙ ኣብዘይበቐዓሉ፡ ከምቲ ስርዓት ንሳቶምውን ኣብ ድኹም ኩነታት ኣብ ዘለዉሉ ወቕቲ፡ ንዝተፈጥረ ሃንፍ ተጠቐሞም ድሕሩን ባታንን ኣጀንዳኦም ከተግብሩ ፋሕተርተር ይብሉ ምህላዎምዩ። ኣብ ርእሲቲ ናይ ጸላኢ ኣዕናዊ ፖሊሲታት፡ ናይ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ባዕላዊ ድኽመታት ተሓቂስዎ፡ እቲ ናይ ተስፋ ምቕራጽ፡ ኣላሸነት፡ ተንበርካኸነት ዝንባሌታት ኣብ ኣግኣዛውያን ጥራሕ ዘይኮነ፡ ኣብ ገለ ገለ ናይ በለጽ መርገጽ ዘለዎም ምሁራንውን ክቀላቐል ዝጸንሐ ኮይኑ፡ ኣሉታዊ ኣሰራቱ ኣቃሊልካ ዝርኣ ኣይኮነን። እንተኾነ ዚ ሃንፋት ይሃሉ ደኣምበር፡ ብስም ዘርእን ዓሌትን ብምትእኽኻብ፡ ንመንነት ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ክበታትን ሓሊኑ ዝካየድ ጎስጓጎት፡ ሃንደስቱ መንዮም ብዘየገድስ፡ ብዘይ ነግ ፈረግ ክምከት ዘለዎ ሓደገኛ ተርእዮዩ።

ብሓልዮት ደ.ግ. ሓ. ኤርትራ ዝፍኖ፡ ድምጺ ሰላምን ደሞክራሲን ኤርትራ፡ 03-03-2017